

Kuntalaisaloite esikoululaisten kuljetuksen järjestämiseksi esikoulun ja varhaiskasvatusyksikön välillä 18.9.2022

Opetvarh 29.09.2022 § 82
241/00.01.03.01/2022

Valmistelija Opetusjohtaja Tuomo Lukkari

Kaikilla kuntalaisilla on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloiteoikeus koskee myös kunnan palveluiden käyttäjiä kuten yhdistyksiä ja yrityksiä.

Aloitteen käsittelee vastuualueen toimielin tai viranhaltija, joka vastaa aloitteen jättäjälle viimeistään kuukauden kuluessa, missä toimielimessä aloite käsitellään, mikä on arvioitu käsittelyaika sekä kuka antaa lisätietoja aloitteen mahdollisesta jatkokäsittelystä. Saapuneet aloitteet viedään kootusti tiedoksi valtuustolle, kunnanjohtajalle ja hallintojohtajalle.

Annika Ylitalo on opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle osoitetussa 18.9.2022 kirjatussa kuntalaisaloitteessaan esittänyt, että lin kunnan opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päivittää koulukuljetusohjettaan noudattamaan perusopetuslain pykälää 32 "Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitetusta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen. Esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi."

Perusteluna kuntalaisaloitteessa on keskeisesti esitetty, että "*varhaiskasvatuslain § 4 mukaan lapsen etu on ensisijainen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä. Lisäksi §5 mom 4 mukaan kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Varhaiskasvatuslain §12 mom 2 mukaan esikouluikäisellä lapsella on oikeus täydentävään varhaiskasvatukseen. Perusopetuslain § 32 mukaan kunnan on järjestettävä maksuton kuljetus kodin tai varhaiskasvatuspaikan ja esiopetuspaikan välillä, mikäli matka on yli 5 kilometriä.*"

Koulukuljetusohje nykyisellään on ristiriidassa perusopetuslain kanssa, sillä se ei sisällä kuljetusta varhaiskasvatusyksikön ja esiopetuspaikan välillä. Tätä perustellaan linjauksella, jossa varhaiskasvatuksessa olevan lapsen esiopetus järjestetään samassa varhaiskasvatuksen yksikössä missä lapsikin on, jolloin tarvetta kuljetukselle varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen välillä ei ole.

Lisäksi aloitteessa käsitellään tilannetta erityisesti Olhavan ja Kuivaniemen alueen oppilaiden ja perheiden tilanteesta käsin. Nykyistä tilannetta aloitteessa kuvataan eriarvoistavana, lainvastaisena, lasten etua, henkistä kehitystä ja eheää koulupolkua vaarantavana sekä perheiden elämää ja taloutta vaikeuttavana.

Kuntalaisaloitteen käsittely:

Kunnan tulee noudattaa kaikessa toiminnassaan lakia ja voimassa olevia normeja. Kunnalla opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjänä on velvollisuus ja oikeus toteuttaa palvelut tarkoituksenmukaisimmalla tavalla resurssit, periaatteet ja kuntalaisten tasa-arvoisuus huomioiden. Kunta osoittaa esioppilaille ja

perusopetuksen oppilaille lähikoulun ja varhaiskasvatuksen hakijoille varhaiskasvatuspaikan.

Opetuksen järjestäjä on yleensä kunta tai kuntayhtymä, joilla on velvollisuus järjestää opetusta alueensa lapsille. Kunnat vastaavat myös esiopetuksen järjestämisestä ja päättävät järjestetäänkö sitä päiväkodissa, koulussa tai muussa soveltuvassa paikassa. Useista käytäntöihin liittyvistä asioista päättävät koulutuksen järjestäjät, joiden toimintaa ohjataan mm. lainsäädännössä ja opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden kautta. Kunnassa tai koulussa laaditaan opetussuunnitelma, jossa täsmennetään perusteissa olevia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

Perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille. Lain 6 §:n 1 momentin mukaan opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Perusopetuslain 6 §:n 2 momentin mukaan kunta osoittaa oppivelvolliselle ja muuta perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta saavalle oppilaalle 1 momentin mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen järjestämään opetusta. Kunta voi perustellusti opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä opetuskieltä muuttamatta vaihtaa opetuksen järjestämispaikkaa.

Oppilaalla on perusopetuslain 28 §:n perusteella oikeus käydä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulua. Oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin em. lähikouluun. Tällöin oppilaita otettaessa hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Jos perusopetusta tai lisäopetusta saava oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun, voidaan oppilaan ottamisen edellytykseksi asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Kunnassa on kouluasioista vastaava poliittisesti valittu toimielin, joka lissä on opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta. Kunnan opetustoimi vastaa koulutusasioiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta lautakunnan päätösten mukaisesti. Suurin osa asiaa koskevista linjauksista ja päätöksistä pohjautuu vuosittain hyväksytyihin esioppilaaksi otton periaatteisiin (opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan kokous 24.02.2022 §17) ja lin kunnan koulukuljetusoppaaseen (opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan kokous 19.03.2020 §25).

Täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvalla esioppilaalla ei lain mukaan tarvitse järjestää koulukuljetusta. lissä esiopetusta järjestetään sekä muutamilla kouluilla että päiväkodeissa sijaitsevilla ryhmissä. Lautakunta päättää esiopetuksen järjestämistavat- ja paikat vuosittain. Lain mukaan esioppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen, kun hänen matkansa kotoa esiopetukseen on viisi kilometriä tai enemmän. lissä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on linjannut: "Esioppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa (lähimmästä noutopisteestä) suoraan esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin (lähimpään noutopisteeseen), mikäli matka on yli kolme kilometriä. Mikäli em. matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi tai rasittavaksi, huoltajalla on oikeus hakea harkinnanvaraista maksutonta koulumatkaetuutta, vaikka matka olisi alle kolme kilometriä." (Koulukuljetusopas).

liissä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on linjannut, että täydentävään varhaiskasvatusta tarvitsevien esioppilaiden esiopetus järjestetään

varhaiskasvatuksen yksiköissä. Tällöin siirtymisiä esiopetuksen ja sitä täydentävän varhaiskasvatuksen välille ei muodostu ja varhaiskasvatuksen täytöasteet pystytään optimoimaan paremmin. Koska koulukuljetusopas koskee esioppilaiden osalta sekä kouluilla opiskelevia esioppilaita että päiväkodissa opiskelevia esioppilaita, on oppaasta selkeyden vuoksi jätetty pois kohdat ”varhaiskasvatuslaissa tarkoitetusta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen” sekä ”varhaiskasvatuksesta esiopetukseen.” Kunnalla on palvelujen järjestäjänä oikeus linjata ja päättää palvelujen järjestämisestä ja niitä koskevista periaatteista olemassa oleva lainsäädäntö huomioiden. Vaikka em. kohdat lisättäisiin koulukuljetusoppaaseen, ei tällä olisi vaikutusta koulukuljetusten järjestämiseen.

Olhavan koulun lakkauttamisen myötä myös esiopetus Olhavassa loppui. Kunnalla opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjänä on oikeus muuttaa palveluverkkoaan. Kunta voi perustellusti järjestämiseen liittyvästä syystä vaihtaa opetuksen tai varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaa. Näin ollen olhavalaiselle varhaiskasvatusta tarvitseville esioppilaille on osoitettu uusi palveluiden järjestämispaikka perusopetuslain, varhaiskasvatuslain ja opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan linjausten mukaisesti.

Kuivaniemen alueen esiopetus on pitkään järjestetty koulun yhteydessä. Viime vuosina ei palveluita koskevissa arvioinneissa, saaduissa palautteissa tai opetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelusuunnitelman 2020-2025 teon yhteydessä noussut esille tarve esiopetusta täydentävästä varhaiskasvatuksesta. Tämänhetkisen tilanteen valossa tarvetta esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen olisi Kuivaniemessä muutamalla esioppilaalla. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta talousarvion 2023 yhteydessä käsittelee ja linjaa esiopetuksen järjestämistä ja päättää siitä toimintakaudelle 2023-2024 alkuvuodesta 2023. Nykyisellään palveluverkko sekä järjestämistä ja tukipalveluja koskevat linjaukset muodostavat muutamille perheille haastavia tilanteita. Iin kunta kuitenkin on järjestänyt palvelunsa sekä linjannut ohjautumista, tukipalveluita ja tehnyt päätöksiä lain, asetusten, toimialaa koskevan normiston sekä hyvän hallinnon mukaisesti.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on linjannut, että lissä esiopetusta toteutetaan kouluilla sekä kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen eyhmissä- Lautakunta päättää ryhmät ja toteuttamistavat vuosittain. Kaksivuotinen esiopetuskokeilu jatkuu ainakin vuoteen 2024 saakka. Sen vaikutuksesta esiopetuksen painopiste on siirtynyt vahvasti varhaiskasvatukseen. Koulujen yhteydessä on tällä hetkellä kaksi itsenäistä esiopetusryhmää, toinen Haminan ja toinen Kuivaniemen koululla. Jakun ja Aseman kouluilla esioppilaat opiskelevat yhdessä alkuopetuksen (vuosiluokat 0-2) kanssa. Yksityinen varhaiskasvatus on alloittanut toimintaansa syksyllä 2022. Jatkossa myös yksityisen varhaiskasvatuksen toimijat voivat järjestää esiopetusta, mikäli he järjestävät sitä linjausten ja ohjeistusten mukaisesti.

Esiopetusta voidaan jatkossa lautakunnan päätöksellä toteuttaa esimerkiksi vain varhaiskasvatuksen yhteydessä, jolloin kuljetuksia varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen välillä ei edelleenkään tarvittaisi. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta voi myös linjata, että Iin kunnassa järjestetään jatkossa kuljetuksia myös varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen välisille matkoille. Tämä tarkoittaisi väistämättä kuljetuskapasiteetin lisäämistä, säännöllisten ja epäsäännöllisten kuljetusten ja sitä kautta kuljetuskustannusten kasvua, varhaiskasvatuksen resurssin hanakalampaa optimointia ja mahdollisesti haastaisi kaksivuotisen esiopetuksen toteuttamista. Lapsen ja perheen näkökulmasta tämä linjaus voisi olla hyvä ja toimiva.

Esittelijä

Opetusjohtaja Lukkari Tuomo

Ptk tark.

Päätösesitys	Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta vastaa kuntalaisaloitteeseen sekä antaa vastauksensa tiedoksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle hallintosäännön ja kuntalaisaloitetta koskevan säännösten mukaisesti.
Päätös	Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päätti 1. Selvittää talousarvion 2023 yhteydessä esiopetuksen järjestämistä ja esioppilaaksi ottoa koskevia periaatteita toimintakaudelle 2023-2024. Selvitykseen sisällytetään Kuivaniemen alueen esiopetuksen järjestelyt ja esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen tarpeiden mukaiset linjaukset. 2. Tarkastella palvelusuunnitelmaa 2020-2025, kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun vaikutuksia ja muuntuvia palvelutarpeita sekä näiden vaikutuksia esiopetuksen järjestämiseen pidemmällä aikavälillä. 3. Selvittää muita kuntalaisaloitteessa esille nostettuja tilanteita ja niiden taustoja ja tehdä näihin linjauksia tarvittavin osin. 4. Antaa kuntalaisaloite ja siihen liittyvä vastaus tiedoksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.